

مدیر طرح از طرف مجری: امیر ناظمی

همکاران اصلی در تدوین گزارش: شادی ضیغمی، مینا درویش، امیرحسین عصارزاده، امیر ناظمی

نشانی کارفرما: اراک، بلوار فاطمیه، استانداری مرکزی، تلفن: ۰۱-۳۳۶۶۶۰۰۸۶

نشانی مجری: تهران، کریمخان، ایرانشهر، آذرشهر، شماره ۱۱، طبقه اول، تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۰۰۷۵۵

Info@atinegaar.com

www.atinegaar.com

گزارش «پروفایل شهرستان فراهان» پیرو قرارداد شماره ی ۹۱/۸/۲ ص با موضوع آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی (اجرای فاز دوم مطالعات آمایش استان) تهیه شده است.

صحت مندرجات گزارش برعهده‌ی مدیر طرح پژوهشی است.

کلیه حقوق و مالکیت دستاوردهای حاصل از این گزارش متعلق به مجری و کارفرما به صورت مشترک است.

هرگونه نسخه برداری از آن، اعم از کپی، نسخه برداری الکترونیکی و یا ترجمه بخش یا تمام آن، و استفاده از محتوای گزارش منوط به اخذ مجوز کتبی از مجری و کارفرما و با استناد به کلیه اطلاعات گزارش مجاز است.

Farahan County Profile

Report No. 25-10

Main Project:

Markazi Spatial Foresight

© Copyright 2015, Atinegaar Thinktank

All rights reserved.

Published March, 2015

This document may not, in whole or in part, be copied, photocopied, reproduced, translated, or reduced to any machine readable form without Atinegaar's formal permission. Every effort has been made to ensure the accuracy of this document. However, Atinegaar shall not be liable for any error or for incidental or consequential damages pertinent to the form, performance, or use of this document or the examples within. The information herein is subject to change without notice.

Trademarks

Other product names mentioned in this document may be trademarks or registered trademarks of their respective companies and are the sole property of their respective owners.

چکیده

این گزارش به ارائه تصویری از شهرستان فراهان مبتنی بر نتایج مطالعات آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی می‌پردازد. بر این اساس پس از مقایسه شهرستان فراهان با سایر شهرستان‌های استان مرکزی از منظر چند شاخص کلیدی در دسترس، تلاش شده است تا نتایج بخش‌های مختلف مطالعه در خصوص شهرستان فراهان، در این گزارش به صورت خلاصه ارائه شود. در پایان نیز نقش شهرستان فراهان با توجه به ویژگی‌ها و پتانسیل‌هایش در جهت پیشبرد اهداف و راهبردهای استان، تبیین شده است.

کلیدواژه: شهرستان فراهان، توسعه، تفکر ارزشی، توان اکولوژیک، راهبردهای آمایشی پابرجا

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱ شهرستان فراهان از منظر آمار	۱
۲ مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای شهرستان فراهان	۱۵
۱-۲ نقاط قوت	۱۵
۲-۲ نقاط ضعف	۱۵
۳-۲ فرصت‌ها	۱۶
۴-۲ تهدیدات	۱۶
۳ وضعیت توان اکولوژیکی شهرستان فراهان	۱۷
۴ وضعیت توسعه اقتصادی، اجتماعی، سکونتگاهی و فناوریانه شهرستان فراهان	۱۸
۵ نتایج حاصل از تفکر ارزشی در خصوص شهرستان فراهان	۲۴
۱-۵ مهمترین دغدغه‌ها	۲۴
۲-۵ موضوعات و مسائل غیرقابل قبول	۲۵
۳-۵ روندهای اجتناب‌ناپذیر و واقعیت‌ها	۲۵
۴-۵ ویژگی‌های مطلوب آینده	۲۶
۵-۵ ویژگی‌های نامطلوب آینده	۲۶

- ۶-۵ ویژگی‌هایی که مطلوب است شهرستان در آینده به واسطه آن‌ها شناخته شود..... ۲۷
- ۷-۵ مهمترین محدودیت‌های توسعه ۲۷
- ۸-۵ مهمترین مزیت‌های شهرستان فراهان ۲۸
- ۶ نقش شهرستان در راستای تحقق اهداف و پیاده‌سازی راهبردها ۲۹
- ۷ نتیجه‌گیری و جمع‌بندی ۳۱

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۴	جدول ۱: فعالیتهای دارای مزیت نسبی شهرستان فراهان در سال ۱۳۹۰
۳۹	جدول ۲: ماموریتها و وظایف خاص شهرستان فراهان در جهت پیشبرد راهبردهای کلان استان

فهرست شکل ها

صفحه

عنوان

۲	شکل ۱: مقایسه سهم مساحتی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۳	شکل ۲: مقایسه سهم جمعیتی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۴	شکل ۳: مقایسه سهم جمعیت روستایی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۵	شکل ۴: مقایسه نرخ باسواد جمعیت شهری و روستایی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۶	شکل ۵: مقایسه ضریب شهرنشینی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۷	شکل ۶: مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۸	شکل ۷: مقایسه نرخ بیکاری شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۹	شکل ۸: مقایسه تعداد کل کارگاه های صنعتی شهرستان های استان مرکزی
۱۰	شکل ۹: مقایسه سهم ارزش افزوده بخش صنعت در شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۸۵
۱۱	شکل ۱۰: مقایسه تغییرات سهم اشتغال بخش صنعت در شهرستان های استان مرکزی
۱۱	شکل ۱۱: مقایسه ضریب مکانی اشتغال بخش های مختلف اقتصادی در شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰
۱۲	
۱۳	شکل ۱۲: روند تغییرات ضریب مکانی شهرستان فراهان
۱۷	شکل ۱۳: نقشه توان اکولوژیک شهرستان فراهان

شکل ۱۴: شمای کلی از وضعیت توسعه‌یافتگی سازمان فضایی شهرستان فراهان در مقایسه با سایر شهرستان‌های

استان مرکزی

شکل ۱۵: وضعیت توسعه اجتماعی شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

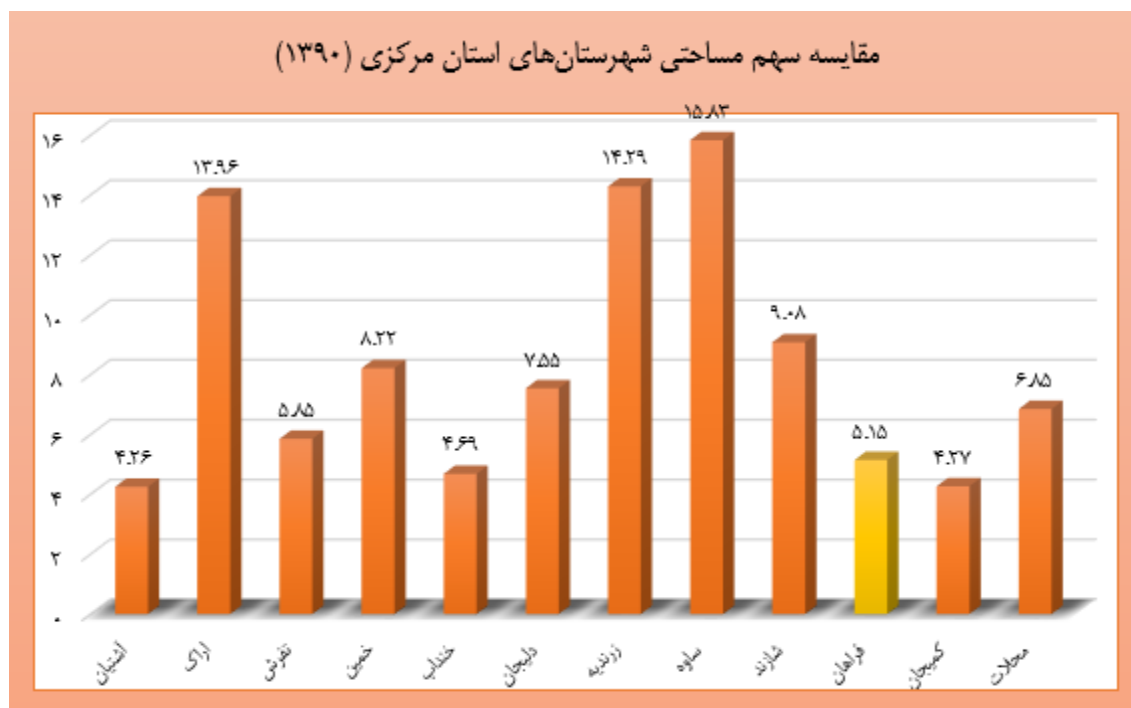
شکل ۱۶: وضعیت توسعه اقتصادی شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

شکل ۱۷: وضعیت توسعه سکونتگاهی شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

شکل ۱۸: وضعیت توسعه فناوری و خدمات برتر شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

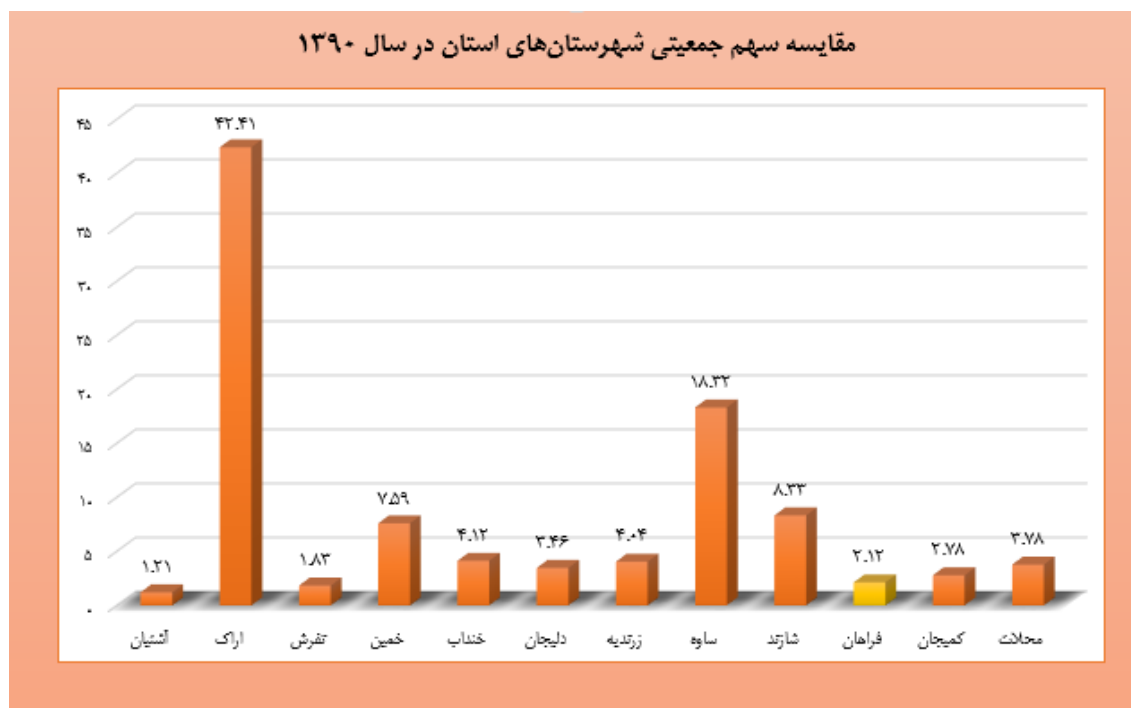
۱ شهرستان فراهان از منظر آمار

شهرستان فراهان در بخش میانی استان و در میان شهرستان‌های تفرش، آشتیان، اراک، کمijan و ساوه قرار گرفته است. شهرستان فراهان، با مساحت ۱۴۹۹ کیلومتر مربع، از ۱ بخش (مرکزی)، ۲ شهر (خنجین و فرمهین) و ۴ دهستان (فرمهین، فشک، تلخاب و خنجین) تشکیل شده است. از مجموع ۱۴۱۳۹۵۹ نفر جمعیت استان، حدود ۲,۱۲ درصد ساکن این شهرستان هستند. همچنین از مجموع ۳۶۸۹۵۸ نفر جمعیت روستایی استان، ۶,۹۸ درصد ساکن این شهرستان هستند. شکل ذیل، به مقایسه سهم مساحتی شهرستان‌های استان مرکزی با یکدیگر می‌پردازد. همانگونه که مشخص است شهرستان فراهان ۵,۱۵ درصد از مساحت استان را به خود اختصاص داده است.

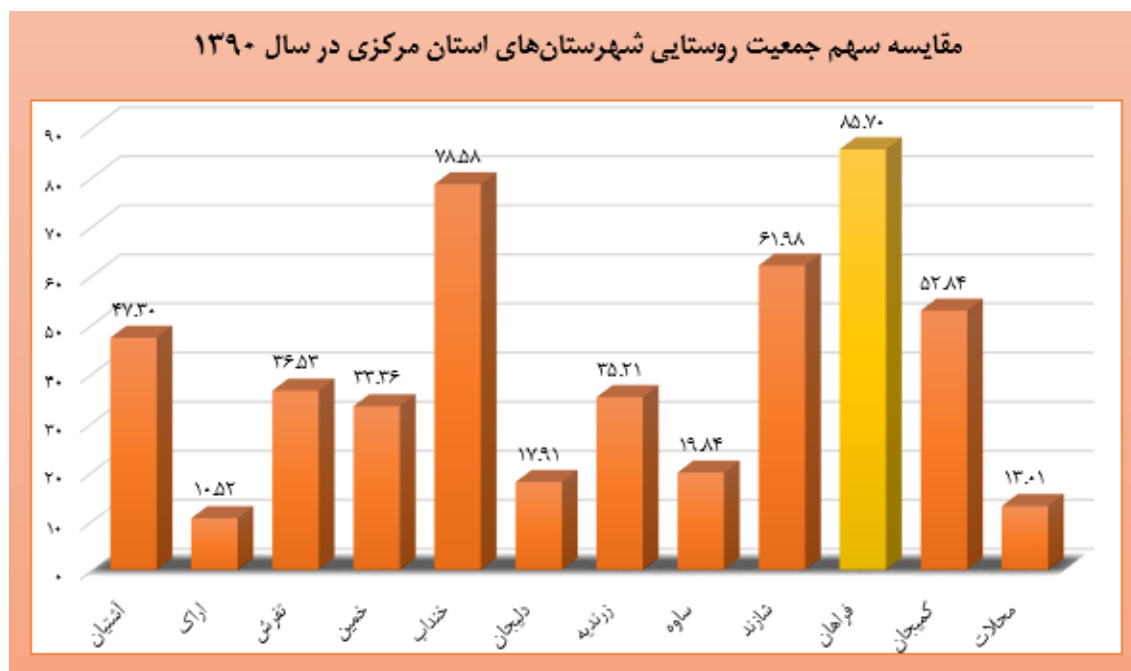
شکل ۱: مقایسه سهم مساحتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

شکل بعد، به مقایسه سهم جمعیتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰ می‌پردازد. شهرستان فراهان با ۲،۱۲ درصد از جمعیت کل استان، پس از آشتیان و تفرش، سومین شهرستان کم‌جمعیت استان است.

شکل ۲: مقایسه سهم جمعیتی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

شکل بعد، سهم جمعیت روستایی شهرستان‌های استان را از کل جمعیت روستایی استان نشان می‌دهد. همانگونه که مشخص است شهرستان فراهان با ۸۵,۷۰ درصد، بیشترین سهم جمعیت روستایی را به خود اختصاص داده است.

شکل ۳: مقایسه سهم جمعیت روستایی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

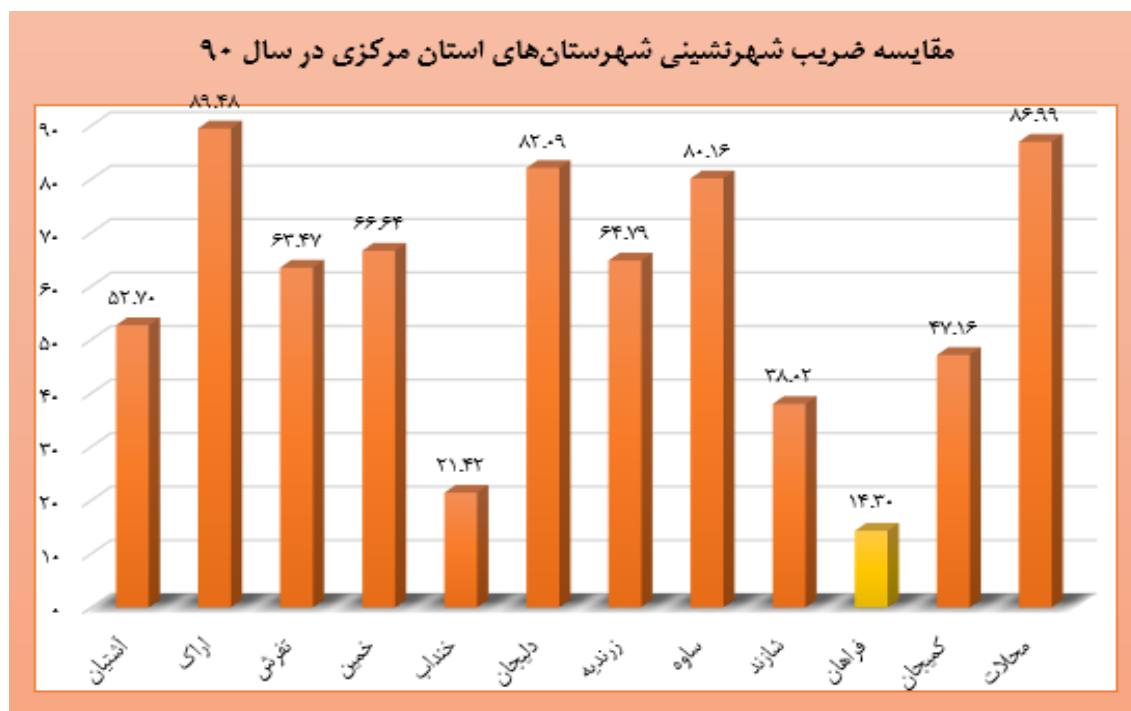
همچنین بررسی نرخ باسوادی به تفکیک جمعیت شهری و روستایی نشان می‌دهد که نرخ باسوادی جمعیت شهری شهرستان فراهمان در سال ۱۳۹۰، ۸۹٫۸۳ و نرخ باسوادی جمعیت روستایی در همین سال ۷۲٫۱۹ بوده است. لازم به ذکر است میانگین نرخ باسوادی شهری و روستایی کشور در همین سال به ترتیب ۸۸٫۶ و ۷۵٫۱ درصد بوده است.

مقایسه نرخ باسوادی جمعیت روستایی و شهری شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

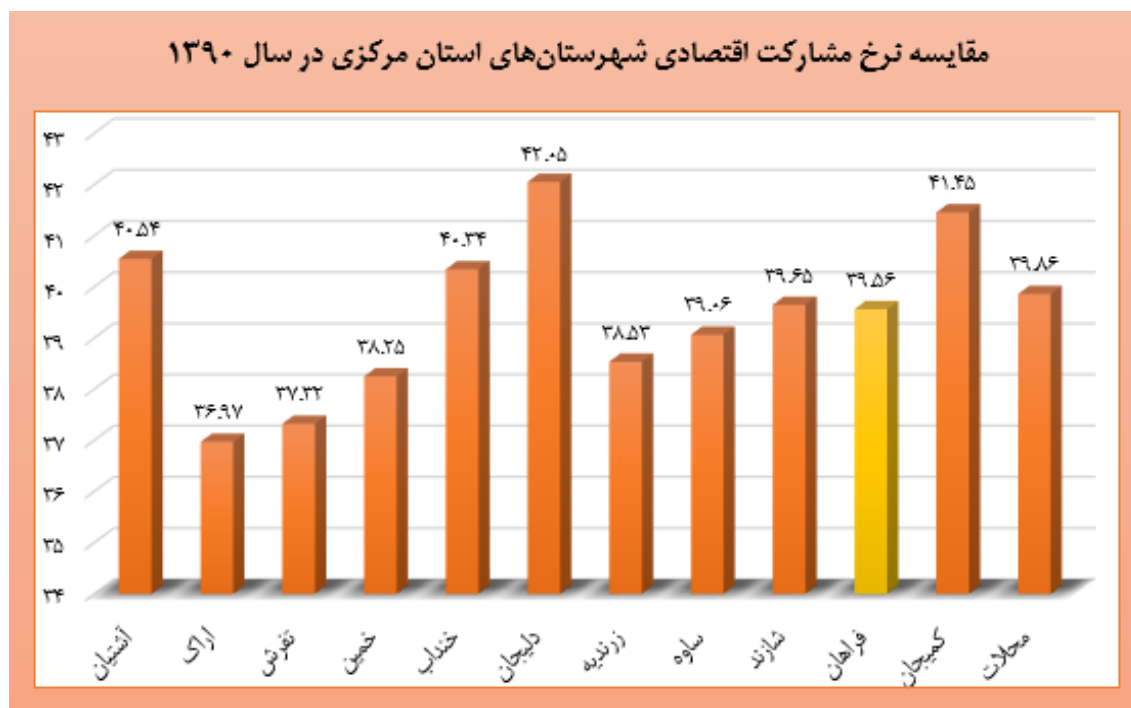
شکل ۴: مقایسه نرخ باسوادی جمعیت شهری و روستایی شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

شکل بعد ضریب شهرنشینی شهرستان های استان مرکزی را نشان می دهد. همانگونه که مشخص است شهرستان فراهان در سال ۹۰، با ضریب شهرنشینی ۱۴,۳۰ در رتبه آخر در میان شهرستان های استان مرکزی قرار گرفته است.

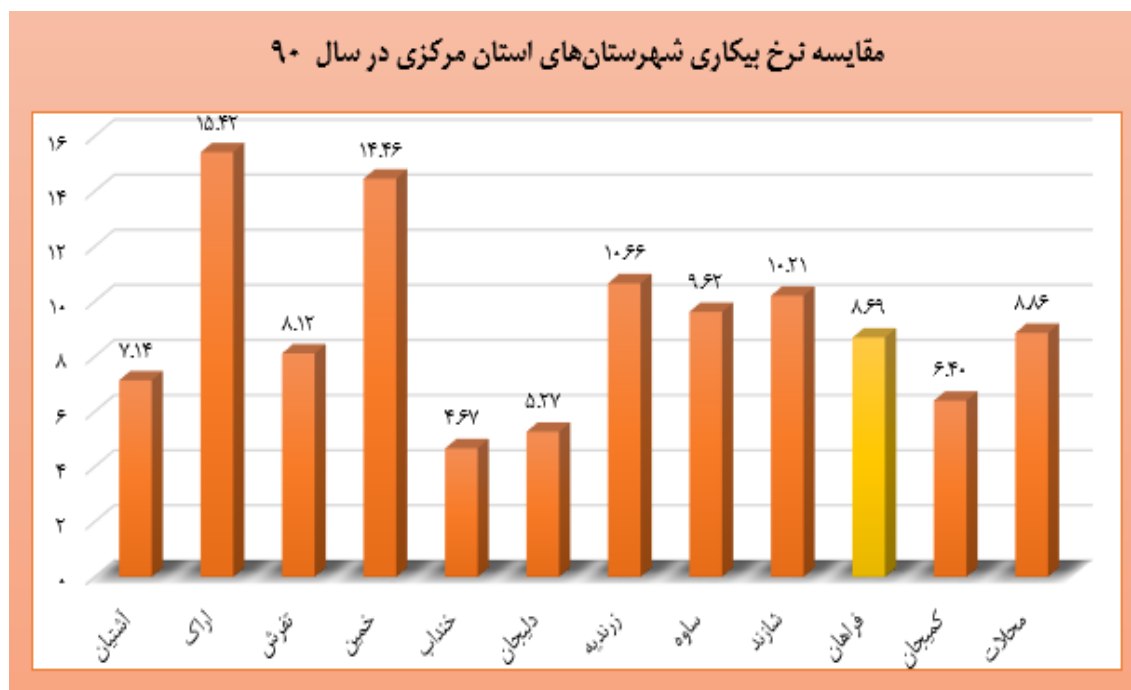
شکل ۵: مقایسه ضریب شهرنشینی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

همانگونه که در شکل بعد مشخص است، شهرستان فراهان با نرخ مشارکت اقتصادی ۳۹,۵۶ درصد در سال ۱۳۹۰ در رتبه هفتم میان شهرستان‌های استان مرکزی از منظر این شاخص، قرار گرفته است.

شکل ۶: مقایسه نرخ مشارکت اقتصادی شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

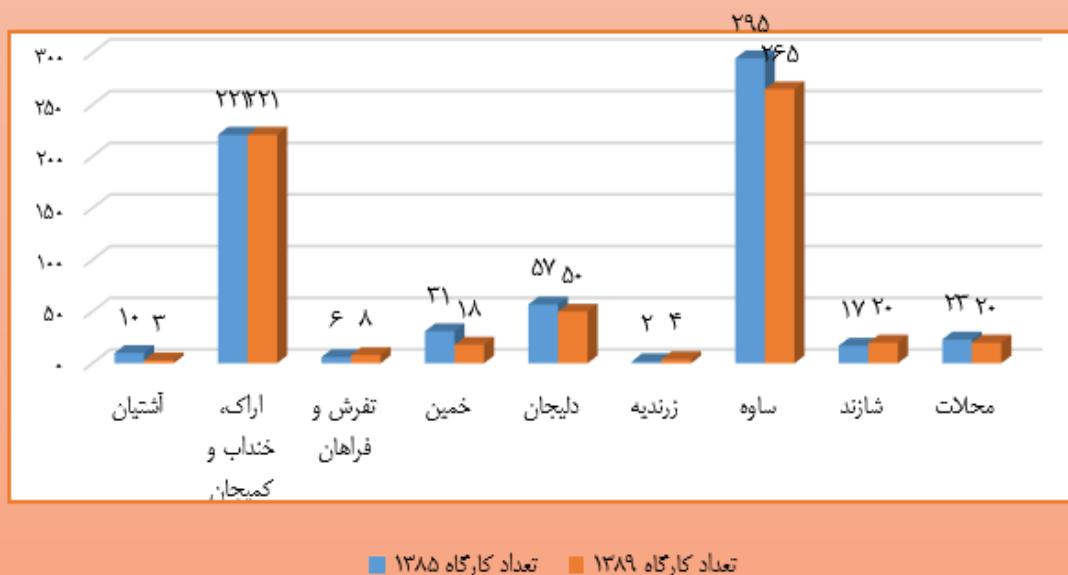
مقایسه نرخ بیکاری در شهرستان‌های مختلف استان مرکزی در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که شهرستان فراهان با نرخ بیکاری ۸٫۶۹ در رتبه هفتم از منظر این شاخص قرار گرفته است.

شکل ۷: مقایسه نرخ بیکاری شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

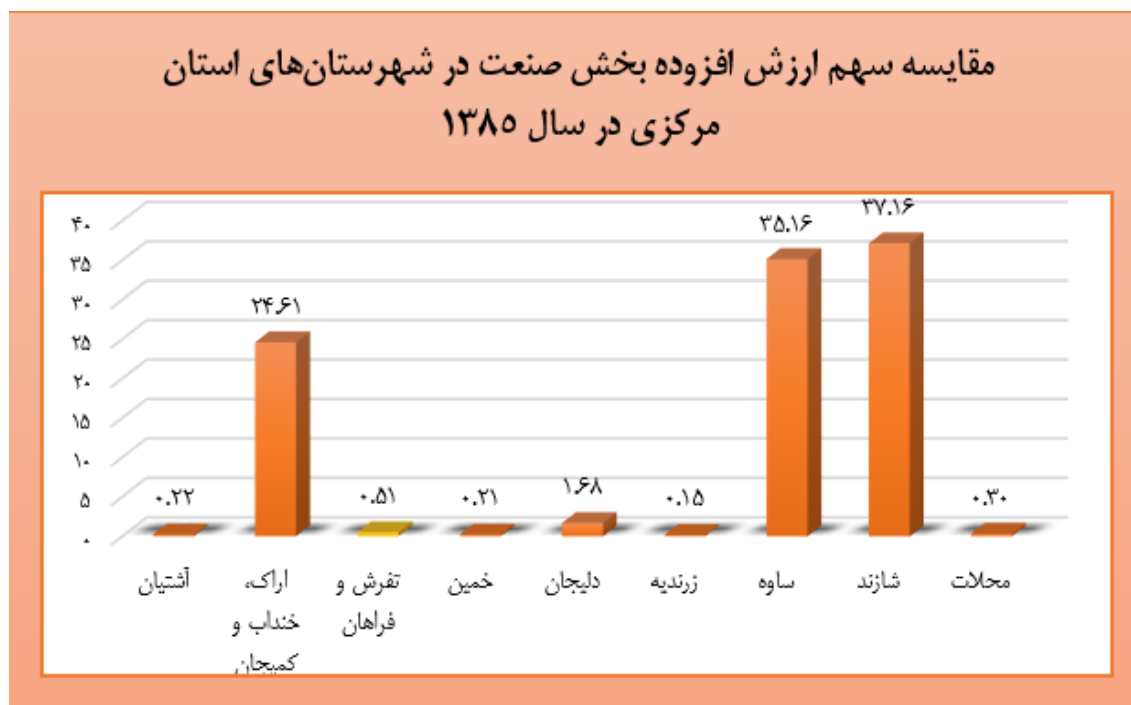
شکل بعد به مقایسه تعداد کارگاه‌های شهرستان‌های استان مرکزی در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۹ می‌پردازد. مطابق سالنامه آماری استان مرکزی که توسط مرکز آمار ایران منتشر شده است، آمار شهرستان فراهان در سال‌های مورد بررسی در شهرستان تفرش لحاظ شده است و از این رو امکان بررسی دقیق برخی شاخص‌ها در خصوص این شهرستان وجود ندارد.

مقایسه تعداد کل کارگاه‌های شهرستان‌های استان مرکزی

شکل ۸: مقایسه تعداد کل کارگاه‌های صنعتی شهرستان‌های استان مرکزی

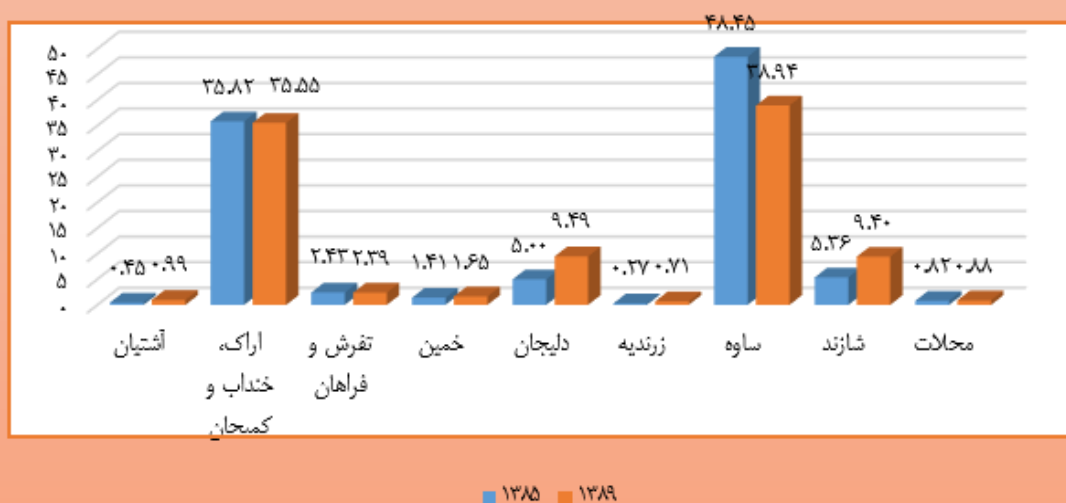
شکل بعد به مقایسه سهم ارزش افزوده بخش صنعت شهرستان‌های استان مرکزی از کل ارزش افزوده این بخش در سال ۱۳۸۵ می‌پردازد. با توجه به اینکه آمار ارزش افزوده شهرستان فراهان در سال مورد بررسی در آمار شهرستان قزوین لحاظ شده است، نمی‌توان درخصوص سهم ارزش افزوده این شهرستان به درستی قضاوت نمود.

شکل ۹: مقایسه سهم ارزش افزوده بخش صنعت در شهرستان های استان مرکزی در سال ۱۳۸۵

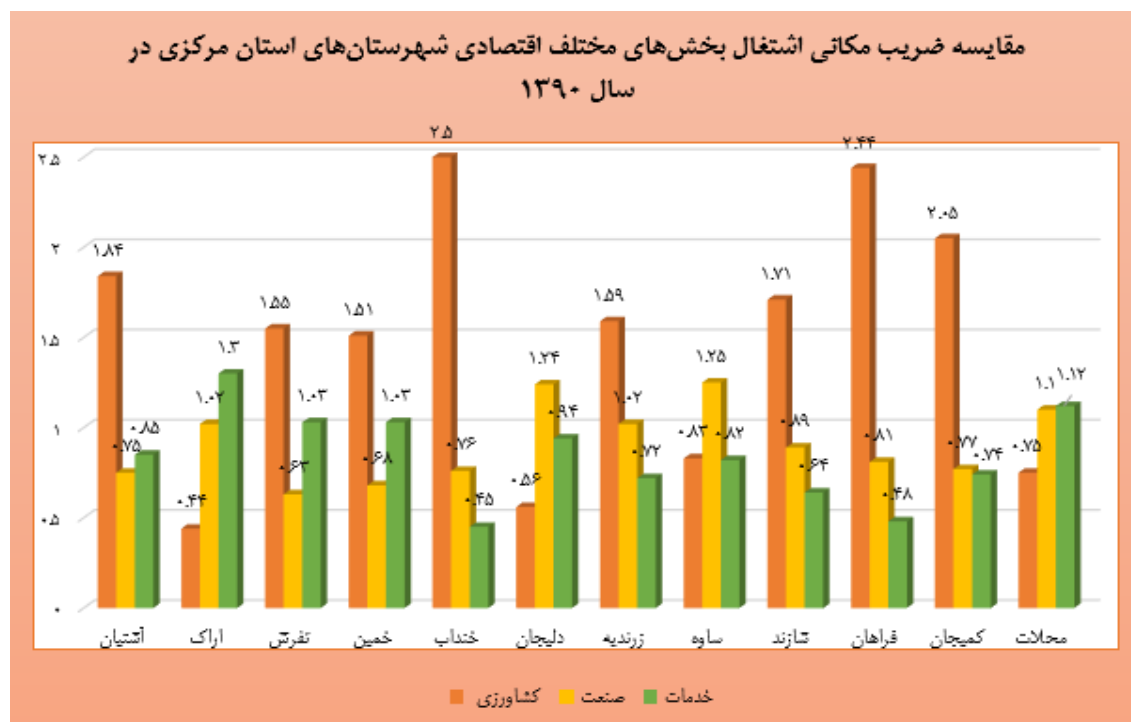
با توجه به لحاظ شدن آمارهای شهرستان فراهان در شهرستان تفرش، نمی توان به درستی در مورد سهم اشتغال بخش صنعت فراهان اظهار نظر نمود. شکل بعد به مقایسه سهم اشتغال بخش صنعت شهرستان های مختلف استان در دو بازه زمانی ۱۳۸۵ و ۱۳۸۹ می پردازد.

مقایسه سهم اشتغال در بخش صنعت شهرستان از کل اشتغال صنعت استان

شکل ۱۰: مقایسه تغییرات سهم اشتغال بخش صنعت در شهرستان‌های استان مرکزی

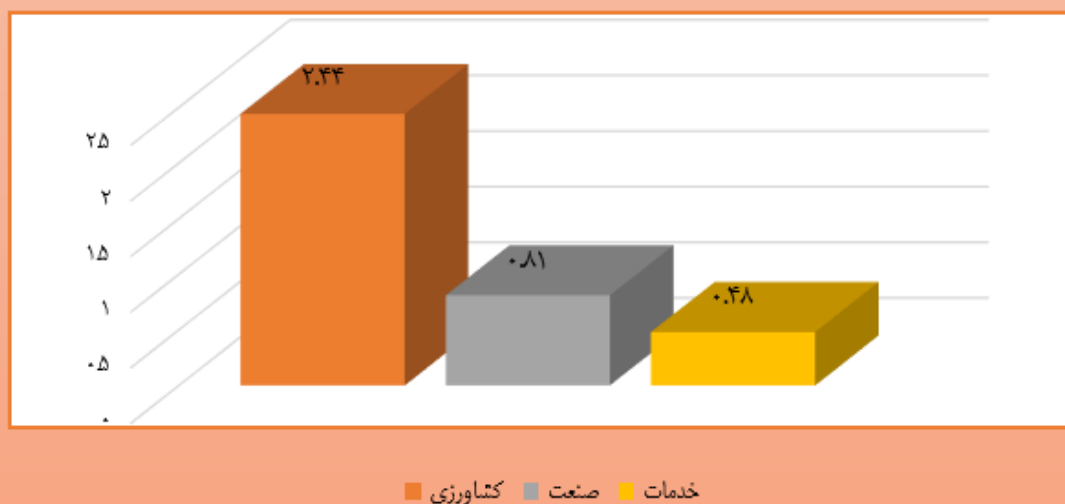
شکل بعد به مقایسه ضریب مکانی اشتغال شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰ می‌پردازد. همانگونه که مشخص است شهرستان فراهان در بخش کشاورزی دارای مزیت است. این شهرستان پس از شهرستان خداب، بیشترین ضریب مکانی کشاورزی را در میان شهرستان‌های استان دارد.

شکل ۱۱: مقایسه ضریب مکانی اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی در شهرستان‌های استان مرکزی در سال ۱۳۹۰

نمودار زیر روند تغییرات ضریب مکانی شهرستان قراهان را از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۰ در بخش‌های خدمات، صنعت و کشاورزی، نشان می‌دهد.

ضریب مکانی بخش‌های مختلف اقتصادی شهرستان فراهان در سال ۱۳۹۰

شکل ۱۲: روند تغییرات ضریب مکانی شهرستان فراهان

همانطور که شکل پیش نشان می‌دهد بخش کشاورزی شهرستان فراهان، در سال ۱۳۹۰ بیشترین ضریب مکانی را به خود اختصاص داده است و بخش‌های صنعت و خدمات از منظر این شاخص دارای مزیت نیستند. به این ترتیب با توجه به شاخص ضریب مکانی، اولویت اول برای شهرستان فراهان بخش کشاورزی است.

جدول ذیل، به بررسی فعالیت‌های خرد شهرستان فراهان که دارای مزیت نسبی هستند، می‌پردازد.

جدول ۱: فعالیت‌های دارای مزیت نسبی شهرستان فراهان در سال ۱۳۹۰

رتبه	فعالیت	ضریب مکانی
۱	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۲,۴۴
۲	کشت و صنعت	۲,۱۲
۳	ساختمان	۱,۱۳

همانطور که جدول پیش نشان می‌دهد کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری با ضریب مکانی ۲,۴۴ در اولویت اول، کشت و صنعت با ضریب مکانی ۲,۱۲ در اولویت دوم و ساختمان با ضریب مکانی ۱,۱۳ در اولویت سوم قرار گرفته است.

۲ مهمترین نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای شهرستان فراهان

این قسمت برگرفته از نتایج گزارش تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای استان مرکزی است. نتایج این بخش در کنار نتایج حاصل از تفکر ارزشی، می‌تواند تصویر مناسب‌تری از فضای شهرستان فراهان ارائه دهد.

۱-۲ نقاط قوت

- S1: جاذبه‌های طبیعی و تاریخی و زیستگاه‌های شاخص در کنار اراضی جنگلی دست کاشت، بیشه‌زار و درختچه‌زار
- S2: وجود ذخایر معدنی و مصالح ساختمانی
- S3: وجود اقتصاد مبتنی بر قابلیت‌های کشاورزی و توان تولید در باغات به همراه موج جدیدی از شاغلین جوان کشاورزی
- S4: رونق بخش دامداری و پرواربندی خصوصا پرورش گاوهای گوشتی
- S5: وجود مراتع گسترده و غنی
- S6: دسترسی مناسب و سهولت برقراری ارتباط با شهرهای استان خصوصا اراک
- S7: وجود شهرک صنعتی فعال
- S8: وجود مراکز دانشگاهی

۲-۲ نقاط ضعف

- W1: کمبود زیرساخت‌های هدایت شده جهت توسعه فعالیت‌های اقتصادی نظیر مجتمع‌های گلخانه‌ای
- W2: عدم وجود خطوط ریلی و بزرگراه و آزاد راه و شبکه ارتباطی قوی

- W3: عدم توسعه فعالیت‌های بخش خصوصی وسازمان‌های غیردولتی NGO
- W4: فقدان زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی و خدماتی گردشگران
- W5: محدودیت نیروی انسانی متخصص خصوصا در کشاورزی
- W6: کمبود آب کشاورزی

۳-۲ فرصت‌ها

- O1: موقعیت مناسب جغرافیایی شهرستان جهت توسعه
- O2: استفاده از بازارهای مصرف اراک به دلیل وجود پیوند قوی
- O3: جمعیت جوان آماده به کار

۴-۲ تهدیدات

- T1: وجود خطر زمین لغزش
- T2: تغییر کاربری مراتع و زمین‌های کشاورزی جهت توسعه ساخت‌وساز
- T3: عدم استقرار تشکیلات اداری در سطح ادارات شهرستان

۳ وضعیت توان اکولوژیکی شهرستان فراهان

همانگونه که نقشه توان اکولوژیک شهرستان فراهان نشان می‌دهد این شهرستان قابلیت بالایی در توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنعتی دارد. امکان توسعه فعالیت‌های گردشگری و سکونتگاهی نیز تا حدودی در این شهرستان وجود دارد. هیچ بخشی از این شهرستان، در محدوده نواحی حفاظتی استان قرار ندارد.

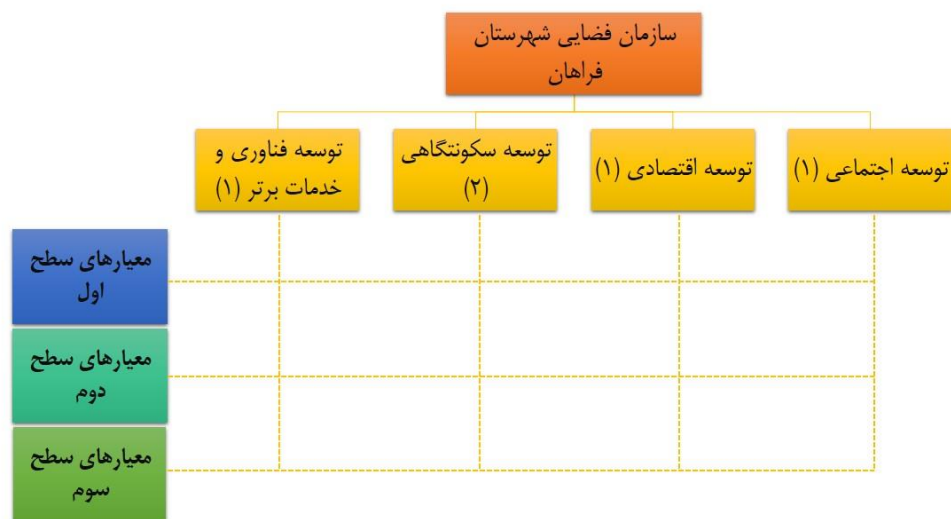
نقشه توان اکولوژیک شهرستان فراهان

شکل ۱۳: نقشه توان اکولوژیک شهرستان فراهان

۴ وضعیت توسعه اقتصادی، اجتماعی، سکونتگاهی و فناوریانه شهرستان فراهان

تحلیل سازمان فضایی وضعیت موجود استان نشان می‌دهد که شهرستان فراهان از لحاظ توسعه‌یافتگی اجتماعی، اقتصادی، سکونتگاهی و فناوری و خدمات برتر، وضعیت بسیار نامطلوبی دارد.

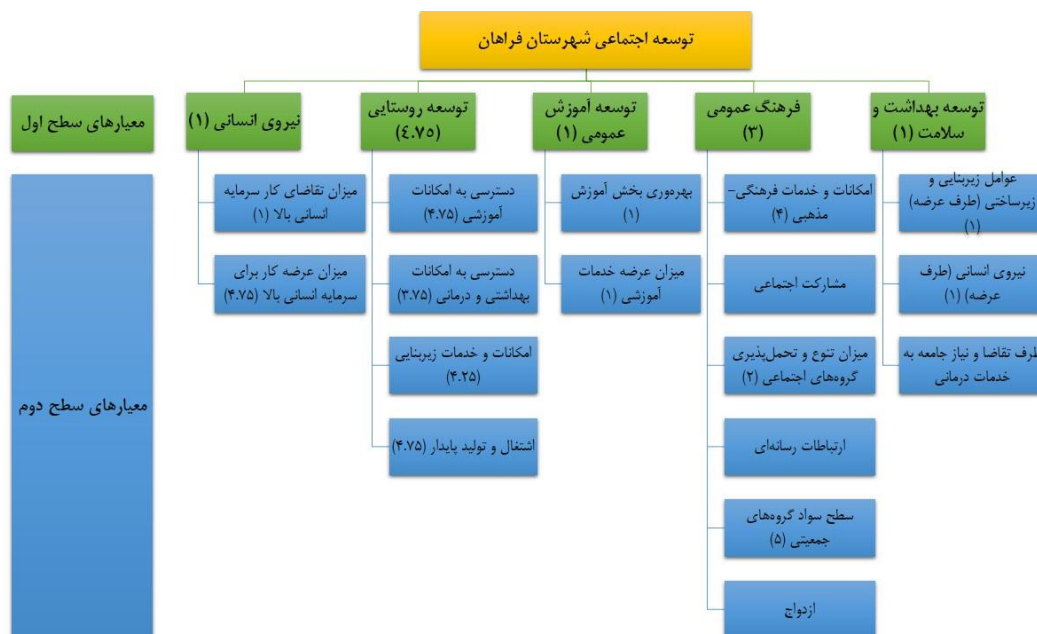

شکل ۱۴: شمای کلی از وضعیت توسعه‌یافتگی سازمان فضایی شهرستان فراهان در مقایسه با سایر شهرستان‌های استان مرکزی

در ادامه به بررسی وضعیت توسعه یافتگی شهرستان در هر یک از بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، سکونتگاهی و فناوری و خدمات برتر پرداخته شده است. لازم به ذکر است اعداد درون پرانتز توصیفی، نسبی و تقریبی است. به این معنا که اگر بخواهیم وضعیت توسعه اجتماعی شهرستان فراهان را در مقایسه با دیگر شهرستان‌های استان با توجه به شاخص‌های در دسترس، بررسی نماییم، بر روی طیف لیکرت ۵ تایی، عدد ۱ نشان می‌دهد که شهرستان فراهان وضعیت بسیار نامطلوبی نسبت به سایر شهرستان‌های استان مرکزی در این حوزه دارد. این اعداد توصیفی از وضعیت سازمان فضایی وضعیت موجود استان مرکزی هستند که در گزارش «سازمان فضایی وضع موجود و عدم قطعیت‌های تاثیرگذار بر آن»، بدان پرداخته شده است. در این گزارش با استفاده از معیارهایی در سه سطح مختلف، وضعیت توسعه یافتگی استان مرکزی در ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفت. معیارها و شاخص‌ها با مشارکت خبرگان و متخصصان عضو پانل‌ها تعیین شد و اوزان مربوط به آن‌ها نیز به واسطه مشارکت خبرگان دلفی و پانل، استخراج شد. سایر جزییات، در گزارش مذکور آورده شده است و از ذکر مجدد آن در این گزارش اجتناب شده است.

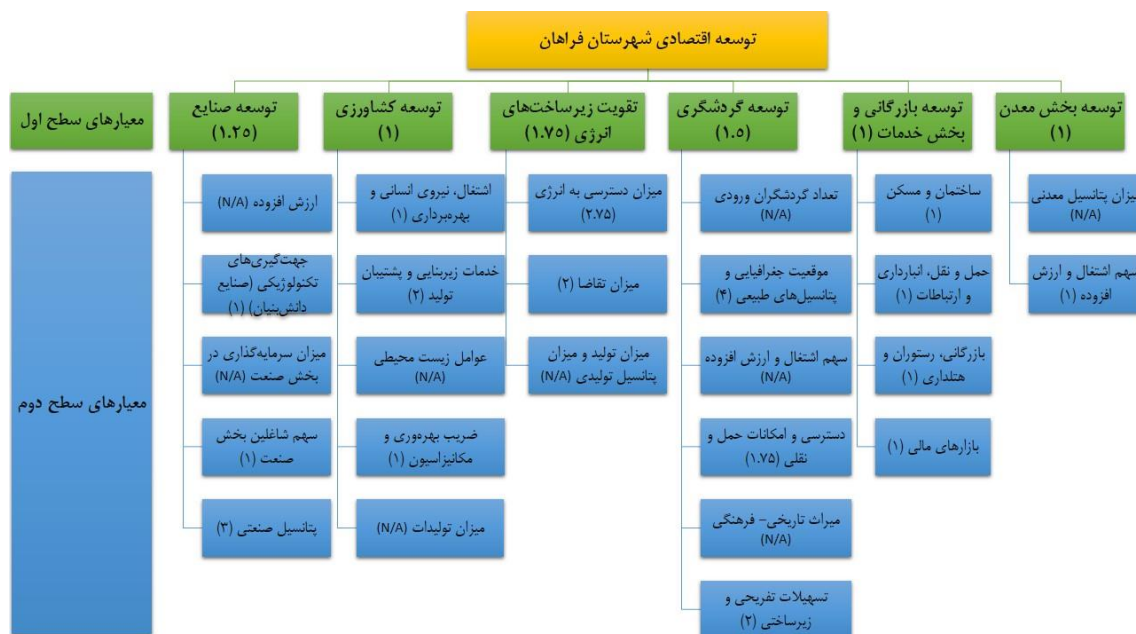
باید توجه داشت که این مقایسه به دلیل عدم دسترسی به لایه‌ها و داده‌های سایر استان‌ها، فقط در سطح استان مرکزی انجام شده است و وضعیت مطلوب یک شهرستان در رابطه با معیاری خاص، الزاما به معنای وضعیت مطلوب آن شهرستان در کشور نخواهد بود.

همانگونه که شکل ذیل نشان می‌دهد، شهرستان فراهان در شاخص توسعه روستایی وضعیت بسیار مطلوبی دارد اما در سایر شاخص‌های مورد بررسی، با کمبودهای جدی مواجه است.

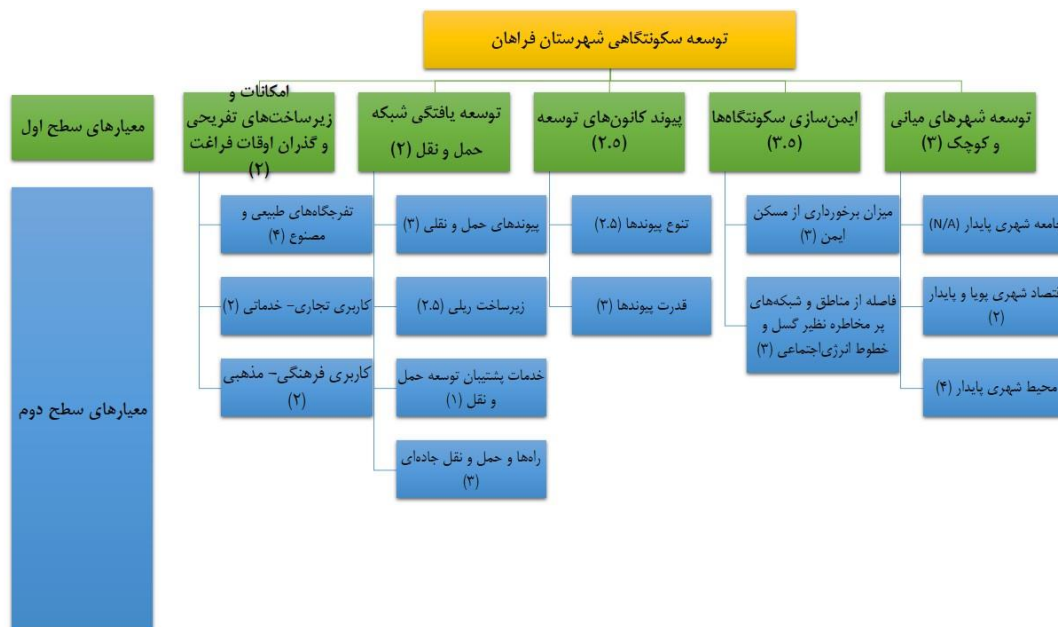
شکل ۱۵: وضعیت توسعه اجتماعی شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

بررسی سازمان فضایی توسعه اقتصادی شهرستان فراهان نشان می‌دهد این شهرستان در تمامی شاخص‌ها و معیارهای مورد بررسی با ضعف‌های فراوانی مواجه است و وضعیت بسیار نامطلوبی دارد.

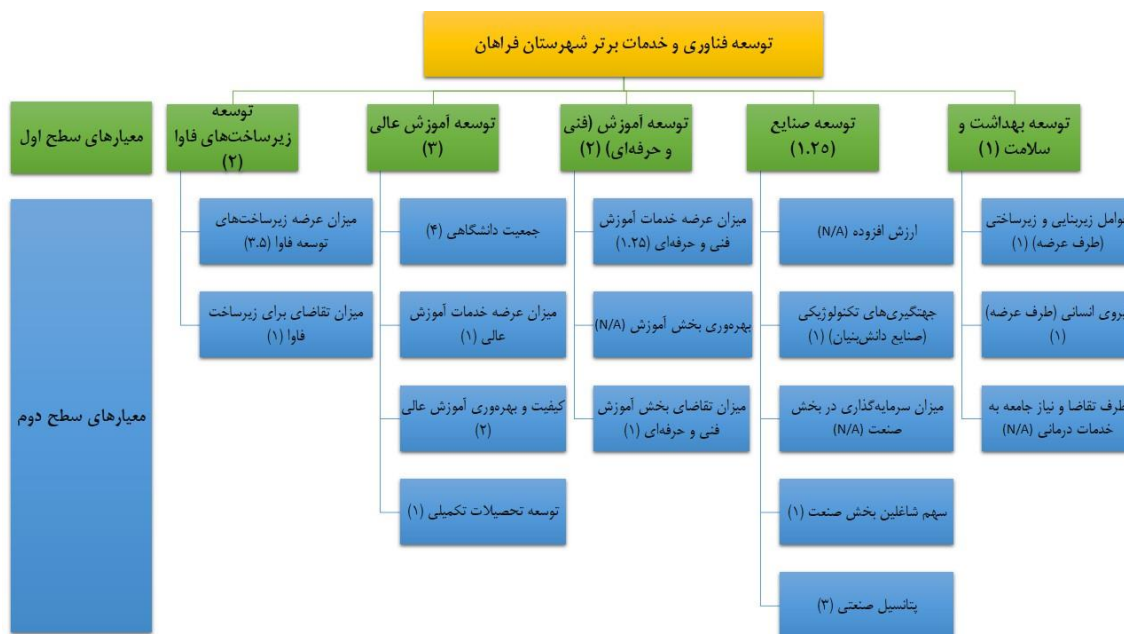
شکل ۱۶: وضعیت توسعه اقتصادی شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

بررسی سازمان فضایی توسعه سکونتگاهی شهرستان فراهان نشان می‌دهد این شهرستان در تمامی معیارها و شاخص‌های مورد بررسی وضعیت متوسط و رو به پایینی دارد.

شکل ۱۷: وضعیت توسعه سکونتگاهی شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

بررسی سازمان توسعه فناوری و خدمات برتر شهرستان فراهان نشان می‌دهد که این شهرستان در تمامی ابعاد مورد بررسی وضعیت نامطلوب و نامناسبی دارد.

شکل ۱۸: وضعیت توسعه فناوری و خدمات برتر شهرستان فراهان از منظر شاخص‌های مختلف

۵ نتایج حاصل از تفکر ارزشی در خصوص شهرستان فراهان

در مطالعه تفکر ارزشی، تلاش شد تا با عناوین و بیان‌های مختلف، تصاویر، مطلوب‌ها و نامطلوب‌ها و دغدغه‌های بازیگران هر شهرستان استخراج شود. در ادامه به مهمترین نتایج به دست‌آمده در هر بخش اشاره می‌شود.

۱-۵ مهمترین دغدغه‌ها

دغدغه‌ها، مهمترین مسائلی هستند که در آینده برای شهرستان ایجاد مشکل خواهند کرد و با راهکارهای مناسب می‌توان مانع از بروز مشکلات ناشی از آن‌ها و یا مانع پیشرفت مشکلات به وجود آمده شد. با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین دغدغه‌های شهرستان از نظر خبرگان و متخصصان عبارت است از:

- کمبود آب
- اشتغال
- تأمین مسکن
- بالا بودن قیمت‌ها و افزایش تورم
- ساخت ساختمان دهیاری‌ها در روستاها

۲-۵ موضوعات و مسائل غیرقابل قبول

موضوعات و مسائل غیرقابل قبول، در حقیقت تفاوت میان انتظارات و واقعیت‌ها است و به مسائل غیرقابل قبولی اشاره می‌کند که در حال حاضر وجود داشته و برای شهرستان نامطلوب هستند. با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین موضوعات و مسائل غیرقابل قبول شهرستان از نظر خبرگان و متخصصان عبارت است از:

- کمبود شدید آب کشاورزی و نیاز به مدیریت آب کشاورزی
- مهاجرت شدید در سطح روستاها
- مشکلات بهداشتی و درمانی در سطح شهرستان
- عدم توجه کافی به صنایع دستی و صنایع قدیمی مربوط به شهرستان و استفاده از این بستر جهت ایجاد اشتغال

۳-۵ روندهای اجتناب‌ناپذیر و واقعیت‌ها

منظور از واقعیت‌ها و روندهای اجتناب‌ناپذیر، مواردی است که اتفاق می‌افتند و کنترلی روی آن‌ها وجود ندارد. با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین روندهای اجتناب‌ناپذیر شهرستان از نظر خبرگان و متخصصان عبارت است از:

- افزایش مشکلات ناشی از تورم
- مشکلات ناشی از خشکسالی و حوادث غیرمترقبه در بخش کشاورزی و دام و عملکرد نامناسب صندوق بیمه
- مشکلات ناشی از تحریم‌ها و کیفیت نامناسب برخی از صنایع و محصولات داخل به عنوان مثال واکسن‌های دامی، سموم و ...

۴-۵ ویژگی‌های مطلوب آینده

با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین ویژگی‌های مطلوب آینده شهرستان از نظر خبرگان و متخصصان عبارت است از:

- وجود فرهنگ غنی و افراد نخبه و دانشمند در شهرستان
- اراضی کشاورزی مسطح و یکپارچه و حاصلخیز
- پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های مناسب شهرستان در زمینه دامپروری
-

۵-۵ ویژگی‌های نامطلوب آینده

با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین ویژگی‌های نامطلوبی که در آینده ممکن است گریبان‌گیر شهرستان باشد، از نظر خبرگان و متخصصان عبارت است از:

- کمبود زیرساخت و امکانات مورد نیاز جامعه شهری
- کمبود امکانات و تجهیزات مورد نیاز به ویژه در ادارات شهرستان
- دامن زدن برخی از معتمدین و افراد صاحب نفوذ در شهرستان به اختلافات واهی بین شهرستان و شهرستان‌های همجوار

۵-۶ ویژگی‌هایی که مطلوب است شهرستان در آینده به واسطه آن‌ها شناخته شود

متخصصان و خبرگان شهرستان، تمایل دارند در آینده شهرستان آن‌ها به واسطه این ویژگی‌هایی مثبت در استان و کشور شناخته شود. با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین ویژگی‌هایی که مطلوب است در آینده شهرستان به واسطه آن‌ها شناخته شود مطابق نظر خبرگان و متخصصان، عبارت است از:

- شهر بزرگان و نام‌آورانی چون امیرکبیر
- قطب کشاورزی و دامپروری استان
- قطب صنعت استان

۵-۷ مهمترین محدودیت‌های توسعه

با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین محدودیت‌هایی که می‌تواند توسعه شهرستان را با مشکل مواجه سازد، مطابق نظر خبرگان و متخصصان، عبارت است از:

- مسائل زیست محیطی و کشاورزی
- مسائل فرهنگی و اجتماعی

۸-۵ مهمترین مزیت‌های شهرستان فراهان

با توجه به مطالعات انجام شده در طرح آینده‌نگاری آمایش استان مرکزی، مهمترین مزیت‌های شهرستان، مطابق نظر خبرگان و متخصصان، عبارت است از:

- نزدیک بودن به مرکز استان و توانایی جذب بار جمعیت اضافی استان
- وجود شهرک صنعتی مناسب و صنایع بزرگ مانند کبیر ریس
- اراضی یکپارچه و حاصلخیز کشاورزی
- وجود پتانسیل‌های بسیار مناسب در بخش دامپروری و طیور
- بافت شهری مناسب فرم‌هین و پیش‌بینی نیازهای آینده

۶ نقش شهرستان در راستای تحقق اهداف و پیاده‌سازی راهبردها

با توجه به چشم‌انداز آمایشی، اهداف و راهبردهای آمایشی کلانی که در فضاهای سناریوهای استان پابرجا هستند، شهرستان فراهان باید نقش‌های متفاوت و متعددی را بر عهده داشته باشد. جدول ذیل به تناسب راهبردهای آمایشی، وظایف و ماموریت‌های شهرستان فراهان را نشان می‌دهد. در این جدول به موارد اصلی و اساسی اشاره شده است.

جدول ۲: ماموریت‌ها و وظایف خاص شهرستان فراهان در جهت پیشبرد راهبردهای کلان استان

ماموریت‌ها و وظایف خاص شهرستان فراهان	راهبردهای آمایشی پابرجای استان مرکزی
تقویت زیرساخت‌های شهری، ایجاد و توسعه امکانات و خدمات مورد نیاز جهت نگهداشت نخبگان شهرستان	استراتژی ۱: تقویت هویت منطقه‌ای-مکانی استان مرکزی و فراهم آوردن زمینه‌های نگهداشت نخبگان استان
توسعه زیرساخت‌های صنعتی، توسعه صنایع کوچک و متوسط مرتبط با زنجیره تامین صنایع بزرگ استان	استراتژی ۲: گذار از صنایع سنگین به انجام فعالیت‌های مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته
توسعه دامداری و دامپروری‌های صنعتی و نیمه‌صنعتی، تغییر الگوی کشت و حرکت به سمت محصولات غیرآب‌بر، توسعه کشت گلخانه‌ای، توسعه زیرساخت‌های مورد نیاز فعالیت‌های کشاورزی پیشرفته	استراتژی ۳: توسعه کشاورزی پیشرفته
توسعه روستایی بر اساس سلسله مراتب نظام سکونتگاهی (سلسله مراتب توزیع خدمات و زیرساخت‌ها متناسب با منظومه، مجموعه، کانون و ...)، توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی، آموزش عمومی، انرژی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، آموزش فنی و حرفه‌ای، توسعه زیرساخت‌ها و ارتباطات حمل‌ونقلی با سایر شهرستان‌های استان به ویژه کمیجان و تفرش	استراتژی ۴: افزایش توازن در نظام فضایی استان

ماموریت‌ها و وظایف خاص شهرستان فراهان	راهبردهای آمایشی پابرجای استان مرکزی
توسعه گردشگری محلی با استفاده از توسعه کریدور گردشگری و توسعه زیرساخت‌های رفاهی و اقامتی برای گردشگران	استراتژی ۵: توسعه کریدور گردشگری استان

۷ نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

شهرستان فراهان، پس از شهرستان‌های آشتیان و تفرش، کم‌جمعیت‌ترین شهرستان استان است که بیشترین سهم جمعیت روستایی استان را در خود جای داده است. این شهرستان از نظر نرخ بیکاری رتبه هفتم را در استان دارد. بررسی ضریب مکانی اشتغال در این شهرستان نشان می‌دهد که تنها بخش کشاورزی دارای مزیت است. این شهرستان پس از شهرستان خنداب، بیشترین ضریب مکانی بخش کشاورزی را در استان به خود اختصاص داده است. این شهرستان قابلیت بالایی در توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنعتی دارد. امکان توسعه فعالیت‌های گردشگری و سکونتگاهی نیز تا حدودی در این شهرستان وجود دارد. تحلیل سازمان فضایی وضعیت موجود استان نشان می‌دهد که شهرستان فراهان از لحاظ توسعه‌یافتگی اجتماعی، اقتصادی، سکونتگاهی و فناوری و خدمات برتر، وضعیت بسیار نامطلوبی دارد. با توجه به راهبردهای آمایشی استان مرکزی، شهرستان فراهان، نقش مهمی در پیشبرد راهبردهای تقویت هویت منطقه‌ای-مکانی استان مرکزی و فراهم آوردن زمینه‌های نگهداشت نخبگان استان، گذار از صنایع سنگین به ارائه خدمات مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته، توسعه کشاورزی پیشرفته، افزایش توازن در نظام فضایی استان و توسعه کریدور گردشگری استان، بر عهده دارد.